

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Правовий режим земель
сільськогосподарського призначення

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

підготовки _____ магістра
(назва освітнього ступеня)

спеціальності _____ **081 право**
(шифр і назва напрямку)

спеціалізації **04 екологічне та природоресурсне право**

Івано-Франківськ
2017 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Навчально-науковий Юридичний інститут ДВНЗ Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Багай Надія Онуфріївна – доцент кафедри трудового, екологічного та аграрного права, кандидат юридичних наук, доцент.

Обговорено та рекомендовано до видання Вченою радою Навчально-наукового Юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 23.05.2017 р., протокол № 7.

ВСТУП

Програма нормативної навчальної дисципліни «Правовий режим земель сільськогосподарського призначення» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «Магістра» спеціальності 081 «Право», спеціалізації 04 «Екологічне та природоресурсне право».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є поняття і склад земель сільськогосподарського призначення; право власності та право користування землями сільськогосподарського призначення; гарантії прав на землі сільськогосподарського призначення; управління в галузі використання та охорони земель сільськогосподарського призначення; правова охорона земель сільськогосподарського призначення та особливості юридичної відповідальності за порушення їх правового режиму.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення навчальної дисципліни «Правовий режим земель сільськогосподарського призначення» ґрунтується на знаннях, набутих при вивченні наступних дисциплін: «Земельне право», «Аграрне право України», «Екологічне право України», «Цивільне право України».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Використання земель сільськогосподарського призначення
2. Управління в галузі використання і охорони земель; охорона земель сільськогосподарського призначення.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Правовий режим земель сільськогосподарського призначення» є оволодіння теоретичними знаннями про землі сільськогосподарського призначення в Україні; поглиблення знань про основні засади правового регулювання відносин з приводу використання та охорони земель сільськогосподарського призначення; вивчення чинних нормативно-правових актів земельного законодавства України; вироблення практичних навиків тлумачення і правильного застосування норм земельного права до конкретних життєвих ситуацій.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Правовий режим земель сільськогосподарського призначення» є знання основних нормативно-правових актів земельного та аграрного законодавства про правовий режим земель сільськогосподарського призначення та застосування навичок та знань, набутих при вивченні теоретичного матеріалу, до конкретних життєвих ситуацій.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

- **знати:**

- основні засади нормативно-правового регулювання використання й охорони земель сільськогосподарського призначення;
- поняття та склад земель сільськогосподарського призначення, їх пріоритетне значення в системі інших категорій земель

- особливості права власності на землі сільськогосподарського призначення;
- поняття, зміст та види права користування землями сільськогосподарського призначення;
- основні організаційно-правові форми реалізації прав на землі сільськогосподарського призначення;
- гарантії прав на землі сільськогосподарського призначення;
- управління в галузі використання та охорони земель сільськогосподарського призначення;
- особливості правової охорони земель сільськогосподарського призначення;
- види юридичної відповідальності за порушення правового режиму земель сільськогосподарського призначення.

- **вміти:**

- правильно тлумачити і застосовувати правові норми щодо правового режиму земель сільськогосподарського призначення, вміщені у нормативно-правових актах земельного законодавства України;
- ефективно застосовувати норми аграрного, цивільного та інших галузей права для регулювання відносин з приводу земель сільськогосподарського призначення та реального забезпечення суб'єктивних земельних прав учасників аграрно-земельних відносин;
- творчо і всебічно аналізувати концептуальні підходи до регламентації правового режиму земель сільськогосподарського призначення; здійснювати системне узагальнення одержаних знань;
- готувати основні процесуальні документи, пов'язані з використанням та охороною земель сільськогосподарського призначення, набуттям та реалізацією прав на них тощо.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Використання земель сільськогосподарського призначення

Тема 1. Законодавче регулювання правового режиму земель сільськогосподарського призначення

Загальна характеристика розвитку законодавства про землі сільськогосподарського призначення.

Нормативно-правові акти сучасного земельного законодавства, що регулюють правовий режим земель сільськогосподарського призначення.

Роль нормативно-правових актів аграрного та інших галузей законодавства у регулюванні відносин щодо використання та охорони земель у сільському господарстві.

Напрями вдосконалення законодавства про землі сільськогосподарського

призначення.

Поняття правового режиму земель сільськогосподарського призначення.

Тема 2. Поняття та склад земель сільськогосподарського призначення

Поняття та основні ознаки земель сільськогосподарського призначення як специфічного об'єкта правової регламентації.

Склад земель сільськогосподарського призначення: сільськогосподарські угіддя та несільськогосподарські угіддя. Грунти як об'єкт правового регулювання.

Порядок зміни цільового призначення земель сільськогосподарського призначення

Пріоритетне значення земель сільськогосподарського призначення в системі інших категорій земель.

Тема 3. Право власності на землі сільськогосподарського призначення

Поняття і зміст права власності на землі сільськогосподарського призначення. Форми власності на землі сільськогосподарського призначення.

Суб'єкти та об'єкти права власності на землі сільськогосподарського призначення. Права та обов'язки власників земельних ділянок.

Особливості виникнення та припинення права власності на землі сільськогосподарського призначення.

Особливості приватизації земель сільськогосподарського призначення. Проблеми та перспективи розвитку ринку земель сільськогосподарського призначення.

Тема 4. Право користування землями сільськогосподарського призначення

Поняття і зміст права користування землями сільськогосподарського призначення. Види права землекористування.

Право постійного користування землями сільськогосподарського призначення. Особливості оренди земель сільськогосподарського призначення.

Права та обов'язки землекористувачів. Плата за землі сільськогосподарського призначення. Особливості виникнення і припинення права користування землями сільськогосподарського призначення.

Тема 5. Обмежені речові права на землі сільськогосподарського призначення

Поняття і види обмежених речових прав на землі сільськогосподарського призначення.

Законодавче регулювання, поняття та ознаки емфітевзису. Підстави виникнення та припинення права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб.

Земельні сервітути: поняття і види. Підстави виникнення та припинення земельних сервітутів.

Змістовий модуль 2. Управління в галузі використання і охорони земель; охорона земель сільськогосподарського призначення

Тема 6. Основні організаційно-правові форми реалізації прав на землі сільськогосподарського призначення

Фермерське господарство як організаційно-правова форма реалізації прав на землі сільськогосподарського призначення.

Використання земель сільськогосподарськими кооперативами.

Землі для ведення особистих селянських господарств: особливості набуття та використання.

Тема 7. Гарантії прав на землі сільськогосподарського призначення

Поняття та види гарантії прав на землі сільськогосподарського призначення.
Способи захисту прав на землю.

Відшкодування збитків власникам земельних ділянок і землекористувачам.

Порядок і підстави відшкодування втрат сільськогосподарського виробництва
Особливості вирішення земельних спорів.

Тема 8. Управління в галузі використання та охорони земель сільськогосподарського призначення

Система органів державного управління в галузі використання та охорони земель.

Повноваження центрального органу державної виконавчої влади, що реалізує державну політику в сфері земельних відносин.

Функції управління в галузі використання та охорони земель сільськогосподарського призначення.

Тема 9. Особливості правової охорони земель сільськогосподарського призначення

Поняття правової охорони земель сільськогосподарського призначення.

Зміст правової охорони земель сільськогосподарського призначення.

Консервація деградованих та малопродуктивних земель.

Особливості правового регулювання меліорації земель сільськогосподарського призначення.

Тема 10. Юридична відповідальність за порушення правового режиму земель сільськогосподарського призначення.

Поняття і види юридичної відповідальності за порушення правового режиму земель.

Особливості кримінальної та адміністративної відповідальності за земельні правопорушення.

Дисциплінарна та цивільно-правова відповідальність за порушення правового режиму земель сільськогосподарського призначення.

Проблеми розвитку інституту земельно-правової відповідальності за порушення правового режиму земель сільськогосподарського призначення.

3. Рекомендована література

1. Кулинич П.Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільськогосподарського призначення в Україні: Монографія. - Київ: «Логос», 2011. – 688 с.
2. Землі сільськогосподарського призначення: права громадян України. Науково-навчальний посібник // За ред. докт. юрид. наук, проф. Н.І.Титової. – Львів: ПАІС, 2005. – 368 с.
3. Семчик В.І., Кулинич П.Ф., Шульга М.В. Земельне право: Академічний курс Семчик В.І., Кулинич П.Ф., Шульга М.В.; за ред. В.І.Семчика. – К.: 2008.-600 с.
4. Мірошніченко А.М. Земельне право України : Підручник.- К.: Алерта; КНЦ; ЦУЛ, 2009.-712 с.
5. Мірошніченко А.М. Земельне право України: Навчальний посібник. – К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2007.- 432 с.
6. Земельний кодекс України: Науково-практичний коментар / За заг. ред. В.І.Семчика. – 3-е вид., перероб. і доп. – К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2007. – 896 с.
7. Земельне право: Підручник / М.В.Шульга, Г.В.Анісімова, Н.О.Багай, А.П.Гетьман та ін.; За ред. М.В.Шульги. – Харків: Право, 2013. – 520 с.
8. Земельне право: Підручник / М.В.Шульга, Г.В.Анісімова, Н.О.Багай, А.П.Гетьман та ін.; За ред. М.В.Шульги. – Київ: Юрінком Інтер, 2004. – 368 с.
9. Земельне право України: Підручник / Г.М. Беженар, Є.С. Бердніков, Л.О. Бондар та ін.; за ред. О.О.Погрібного, І.І.Каракаша. – К.: Істина, 2003. – 448 с.
10. Земельне право: Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів. Академічний курс / Семчик В.І., Андрейцев В.І., Бистров Г.Ю. та ін.; за ред. В.І.Семчика, П.Ф.Кулинича. – Київ: Видавничий дім “Ін Юре”, 2001. – 424 с.
11. Земельне право: Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / За ред. В.І.Семчика і П.Ф.Кулинича. – К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2001. – 424 с.
12. Мірошніченко А.М. Колізії в правовому регулюванні земельних відносин в Україні: Монографія.- К.: Алерта КНЦ; ЦУЛ, 2009.-268 с.
13. Правові основи майнових і земельних відносин: навч. посібник / за заг. ред. В.М. Єрмоленка. — К. Магістр-XXI сторіччя, 2007. — 384с.
14. Шульга М.В. Актуальные правовые проблемы земельных отношений в современных условиях.- Харьков, Фирма «Консум», 1998.- 224 с.
15. Носік В.В. Право власності на землю Українського народу: Монографія.- Юрінком Інтер, 2006.- 544 с.
16. Сидор В.Д. Земельне законодавство України: Сучасний стан та перспективи розвитку: Монографія. – К.: Видавництво «Юридична думка», 2011. – 312 с.
17. Коваленко Т.О. Юридичні дефекти правового регулювання земельних відносин в Україні : монографія / Т. О. Коваленко – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет"; Юрінком Інтер, 2013. – 632 с.
18. Андрейцев В.І. Земельне право і законодавство суверенної України: Актуальні проблеми практичної теорії. - К. Знання, 2005. – 445 с.
19. Андрейцев В.І. Правові засади земельної реформи і приватизації земель в Україні: навчально-практичний посібник. – К., Вид-во “Істина”, 1999. – 320 с.
20. Вівчаренко О.А. Гарантії права власності на землю в Україні. – Івано-Франківськ, 2006.
21. Вівчаренко О.А. Право власності на землю в Україні (актуальні проблеми). – Івано-Франківськ, 1998. – 180 с.

22. Вівчаренко О.А. Правова охорона земель в Україні. – К.: Юрінком Інтер, 2010.
– 336 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання – тестовий контроль, самостійні роботи, модульна контрольна робота.